

més que muntanya

sefm¹⁵⁵

Butlletí de la Secció Excursionista del Foment Martinenc
www.sefm.cat Abril, Maig i Juny 2016

SECCIÓ EXCURSIONISTA DEL FOMENT MARTINENC

Foment
Martinenc

Portada: Raquetes per la Coma de Campcardós - sota el Peiraforca **Autora:** Mònica Pedret

Disseny portada: Jaume Figuera

Contraportada: Paisatge, camí del Gel **Autora:** Dolors Martí i Solà

Pàg. 3: Editorial **Pàg. 4 a 13 - 16 a 26 :** Col·laboracions **Pàg. 14 - 15:** Fotos activitats

Pàg. 17, 21 i 25: Anuncis **Elaboració:** Montse Alba

EDITORIAL

Benvolguts companys,

Si l'hivern primavereja (és el que succeeix ara quan escric aquest text), *la primavera hivernerja*, diu el refrany; no ve d'aquí perquè la muntanya sempre ens convida independentment dels vents festejadors a trepitjar-la, a flairar-la, a escoltar-la... a sentir-nos de la família. Potser l'esclat primaveral, si es compleix la dita, arribarà tard però el gaudirem perquè el trimestre no s'acaba fins a finals de juny i tenim una programació plena d'activitats per assaborir-lo.

Com sempre seguiran fidels **les Sortides de Veterans** i no veterans ja que només cal tenir lliure alguns dimecres. Aquests dies mirant la programació d'activitats de les entitats amb les quals col·laborem en la Mostra d'Audiovisuals i Fotografia de Muntanya de la Farinera (del 5 al 19 de març), nosaltres som els únics que oferim setmanalment una sortida en dia feiner i això es podria fer extensible a més centres de la ciutat. Endavant! També fins a juny seguirem amb les etapes de **la Ruta del Cister, les Sortides Urbanes, l'arranjament de la font de Can Güell, el manteniment de senders...**

Enguany, al gener, vam iniciar les caminades per Collserola que ara hem rebatejat amb el títol de **Descobrim Collserola** i que també es mantindran fins als volts de Sant Joan.

Com a novetats, tenim el **Curs d'Excursionisme nivell 1, i Carta Blanca als Socis**, una activitat que vol recollir l'esperit del cicle Divendres Acció, però ara els socis seran els protagonistes i ens mostraran els seus reportatges fotogràfics, els seus documentals, les seves experiències, els seus coneixements etc.

No oblideu de mirar-vos amb bons ulls el **Concurs Fotogràfic** i el **Concurs de Ressenyes** i, si és possible, participar-hi.

Moltes gràcies, als socis que tiren endavant totes aquestes activitats i d'altres que no tenen tan bon aparador, així i tot cabdals, com el manteniment del web, enviament de correus als socis, elaboració de la revista, arxiu... I moltes gràcies als socis que assisteixen a les activitats i acullen els futurs i nous socis.

Moltes gràcies per la companyonia

POBLET, ELLS NO VAN TROBAR EL TRESOR

Com molts de vosaltres ja sabeu enguany la SEFM està recorrent la Ruta del Cister i aquests mesos d'hivern hem visitat Poblet.

Apropar-se caminant al Monestir permet gaudir d'una imatge preciosa. Això ens va succeir al desembre quan, després de travessar els boscos de l'entorn contemplàrem, de sobte, amb els primers rajos de la tarda i situat darrera dels camps de vinyes seques, la imponent silueta del recinte monacal.

I en tornar al gener per iniciar des d'aquí l'etapa següent, teníem l'oportunitat de visitar-lo.

Un recorregut guiat enriquidor que ens va permetre gaudir de cadascuna d'aquelles estances i espais carregats d'art i d'història.

Però Poblet no fou sempre així, com ara el veiem, esplendorós i acollidor

a la vegada. El Cenobi també va tenir els seus anys foscos.

Quan el 1835 es produí la Desamortització de Mendizábal – aquesta és una altra història a relatar- els religiosos es van veure obligats a deixar l'indret. L'abandonament forçat i sobtat del que, sens dubte, havia estat el gran monestir de Catalunya provocà, com a d'altres llocs, una situació de desemparament i solitud. I si afegim que tres anys abans, el 1832, l'arquebisbat de Tarragona va rebre un document d'un canonge de Marsella afirmant que coneixia "l'existència d'un fabulós tresor amagat a Poblet", comencem a entendre la destrucció que patí el recinte al llarg del s. XIX. Contemplant fotografies del primer terç del segle anterior, la tristesa ens envaeix: tot era desolació. L'afany de riquesa fàcil sembla inherent a la natura humana, i Poblet bé ho pot dir.

Però tan ric era Poblet? La resposta és sí, ho havia estat... cinc-cents anys abans. En els tres primers segles des de la seva fundació (1150) el monestir havia anant acumulant rendes i terres, amb la protecció i concessió reials, fins a convertir-se en un poderós domini senyorial de l'època. I és que l'objectiu fou triple: espiritual, creant un focus de cristianització en unes terres abans sarraïnes; militar, marcant la defensa dels territoris conquerits de la Catalunya Nova i, en tercer lloc, econòmic, la gent senzilla (en dures condicions de vassallatge) treballava les terres fins llavors ermes i abandonades. Però amb el Renaixement els ingressos ja no eren tan abundants, i tot i que el Monestir posseïa enormes extensions de terra, aquestes ja no eren tan productives; una explotació minvant, una administració de vegades no encertada i, també, fets històrics adversos, tot hi contribuï ... Poblet, en començar el s. XIX, tenia una riquesa considerable, però principalment immobiliària, mentre que les disponibilitats monetàries eren suficients, però limitades. Les necessitats eren creixents i els recursos minvants.

A més, i per causa de la invasió francesa de 1808, el Cenobi va haver d'entregar tots els objectes de plata a la Junta Suprema de Defensa.

Més tard, ja en època constitucionalista (1820-1823), la Hisenda Estatal va confiscar els objectes preciosos que restaven al recinte. A l'inventari oficial efectuat en aquell moment la relació n'era ben modesta. La realitat era aquesta, però la fantasia popular havia creat, des de feia segles, la llegenda dels tresors amagats. I l'escrit d'origen francès, comentat abans, encara l'acreixia i l'esbombava. L'abat de Poblet no va fer cas d'aquest fals informe del 1832, però d'altres sí; alguns d'ells, destacades personalitats civils o religioses. Així que la dispersió obligada de la comunitat de monjos el 1835 suposà ja no l'abandonament humà del recinte, amb el que tots sabem què implica; sinó també l'inici del saqueig del Monestir.

Començaren les excavacions al recinte: parets enfonsades a les diverses cambres buscant amagatalls; carreus, capitells i columnes senceres destrossades; tombes profanades, ... I és que amb l'exclaustració l'accés al Monestir era fàcil: les portes, o havien desaparegut o no tan-caven, als murs els forats eren notoris ... N'hi havia guardes, però vivien a l'Espluga, eren escassos i mal pagats, quan no subornats. Era igual que els resultats fossin desencoratjadors; la llegenda popular era tan forta i arrelada que al poc temps se'n reprenia la recerca amb més intensitat; algunes d'elles, sembla increïble, fins i tot amb autorització governativa.

Només calia que un veí de Vimbodí, depredador habitual del Cenobi, trobés un amagatall amb diversos teixits i roba bona perquè la cobdícia dels profanadors augmentés. I és que el miratge dels tresors del Monestir era molt llaminer. Ja a la segona part del s. XIX, fins i tot eren utilitzats presumptes motius espirituals o culturals per continuar amb les recerques per part de gent, suposadament, culta i benestant. I una variació a la llegenda va venir a mostrar com l'estupidesa i credulitat d'uns i la manca total d'ètica per part dels altres pot no tenir límits. Uns papers suposadament redactats per dos monjos afirmaven ...que a Poblet hi havia una mina d'or i argent! Sí, una mina que tenia la veta principal a la propera Serra de la Pena i que arribava fins al Monestir. Així, els monjos feia segles que extreïen els metalls preciosos d'aquestes galeries subterrànies i amb això vivien ostentosa-ment. Clar, el pas següent va ser creure que les parets del recinte encara amagaven lingots i lingots d'or i plata! Tan arrelada estava la suposició en determinats ambients que, fins i tot, es creà una empresa amb seu a Barcelona per fer les prospeccions. Cobdiciosos burgesos, guardes còmplices, estafadors demagògics i gent necessitada, tots participaren en aquesta nova espoliació, evidentment fallida.

El Cenobi va haver d'esperar fins a 1921, quan el visità Alfons XIII. El monarca exclamà que "el seu estat era una vergonya nacional" i es comprometé a promoure la seva restauració. Sa Majestat venia a reparar l'oblit i la negligència que anteriors governs espanyols havien mostrat cap a Poblet, a diferència d'allò que s'havia fet amb altres panteons reials castellans. L'espoli havia finalitzat. Un espoli que es va produir en molts àmbits; així, el Monestir també va ser durant anys la cantera de moltes finques i edificacions de les poblacions properes. Aquest pronunciament del rei, juntament amb l'interès de part de la intel·lectualitat catalanista –que consideraven el Cenobi un símbol històric i nacional– permeté que el 1930 s'iniciessin les obres de restauració, tot just aturades per la Guerra Civil. Finalment, el 1940 els monjos tornaren a ocupar les estances de Poblet. Havien transcorregut més de 100 anys des de l'abandonament del recinte. Ironies del destí, fou el dictador Franco qui va presidir el retorn de les despulles reials. I això provocà un últim intent de robatori –en aquest cas ideològic–: grups antifranquistes intentaren apropiar-se de les suposades restes de Jaume I per traslladar-les al monestir de Sant Miquel de Cuixà, a la Catalunya Nord. Fracassaren. Igual que havien fracassat els espoliadors i recercadors del tresor de Poblet. Ells no el van trobar; en canvi, nosaltres sí. Amb totes les reformes i restauracions que el condicionen, però aquí el tenim: magnífic i acollidor a la vegada

Cesc Rossinyol

SENDERS PR C-52 i GR-4. LA SERRA DEL CATLLARÀS- FEBRER del 2016

El Catllaràs una de les serres menys conegudes del Berguedà, però també una de les més interessants. Aquesta ruta ens endinsarà cap al vessant nord amb un itinerari que combina passat religiós, ús agrícola i ramader i explotació minera en un marc de gran bellesa paisatgística.

Iniciem la nostra caminada sobre la barriada de les Coromines de la Pobla de Lillet, davant de la capella de Sant Antoni. Aquest barri és el grup de cases que es troba en creuar el riu i està format per un carrer vertebral del qual surten transversalment tots els altres vuit carrers. Va ser un barri obrer creat a mitjans segle XVIII per als treballadors de la incipient indústria tèxtil. Destaca per ser una de les primeres mostres de planificació urbanística de Catalunya.

La ruta comença seguint l'antic camí ral de la Pobla de Lillet a Ripoll per sobre d'una gran extensió de camps de mongeteres protegides contra la pedregada, que ens apropià fins al monestir de Santa Maria de Lillet, actualment en restauració. Les primeres notícies d'aquest monestir daten del segle IX. El conjunt actual és fruit de diverses actuacions constructives dels segles XI, XIV i XVIII. Va ser cremat durant la Guerra Civil. Un xic més amunt, trobarem la petita església romànica de Sant Miquel de planta circular.

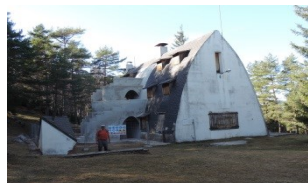
Seguint les marques grogues i blanques comencem a pujar direcció a una penya on es veu una creu i restes d'uns murs. Són les runes de l'antic castell de la Pobla, construït durant el segle X i probablement abandonat el segle XIII.

En arribar al coll sota el castell, una drecera costeruda permet pujar fins les restes del mateix i ofereix un panorama privilegiat de les serres del Berguedà i del Ripollès,

amb la Pobla de Lillet als nostres peus.

Des d'aquest punt el camí continua costerut per boscos de faig i pins fins arribar al xalet del Catllaràs. Aquest edifici va ser dissenyat originàriament per Gaudí per allotjar els enginyers que dirigien les mines que extreien el carbó per alimentar els forns de la cimentera del Clot del Moro. Del disseny original, només en queda la forma; els detalls típics de l'arquitectura d'en Gaudí van desaparèixer durant les remodelacions realitzades posteriorment. En l'actualitat resta bastant atrotinat i s'usa esporàdicament com a casa de colònies.

Ara el camí continua cap a l'oest amb fort pendent fins al collet Fred i el mirador de la Roca de la Lluna. Tot i això, hi ha la possibilitat de seguir la pista que, tot i que dóna més volta, ofereix dos avantatges: el pendent és més suau i permet visitar una de les bocamines d'Arderiu. Gairebé totes les mines antigues o bé han desaparegut o bé són de difícil accés. En aquest cas, la mina es troba a peu de pista. Per arribar-hi, cal continuar cap amunt per la pista principal des del xalet. A la primera cruïlla, cal continuar amunt per la dreta; a la segona cruïlla, està senyalitzat Font d'Ardericó cap a l'esquerra. Cal que seguiu aquesta pista uns cent metres i veureu la boca mina a mà dreta. Va ser explotada entre el 1908 i el 1922. Per arribar al mirador, cal que torneu a la pista principal i continueu cap amunt.

El mirador de la Roca de la Lluna va ser construït per ICONA i ofereix unes magnífiques panoràmiques de les serres pirinenques i prepirinenques, i també permet veure el dentat perfil de la serra del Catllaràs cap al sud. Hi ha taules i bancs i una font per fer pícnic, l'aproximació fins la plataforma està molt ben arreglada inclús amb unes escales d'obra i baranes.

Un cop feta la parada al mirador seguim endavant pel camí senyalitzat, arribant a una esplanada amb les restes d'una xemeneia i unes parets a l'esquerra: és la sala de màquines, lloc on s'agrupava el carbó portat des de les diverses mines abans d'emprendre el complicat viatge cap a la carretera de la Pobla de Lillet, on actualment s'ha construït la nova estació del carrilet.

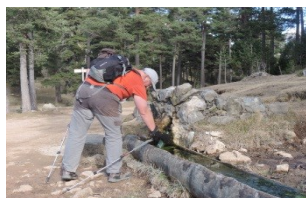
En aquest punt hi ha un roc i a la seva dreta un broc d'aigua, just a la corba de la pista on poden reomplir les cantimplores i refrescar-nos, per l'esquerra d'aquest roc continua el sender que deixa la pista principal i fa un petit desviament que puja per una zona molt erosionada i a mesura que anem guanyant alçada es desvia cap a la dreta, estem rodejant per la base d'una massa rocosa calcària de gran envergadura, fins arribar al prat anomenat Joc de

la Pilota. El nom ve del fet que va ser utilitzat pels enginyers anglesos que vivien al xalet per jugar al futbol esport que en aquella època començava a fer-se popular per Europa, des d'aquí i marcat per una gran fita de pedres arrenca el corriol que a mà dreta, en poca estona ens portarà a fer una curta grimpada fins el cim

del Roc del Joc de la Pilota on una creu abrigada per una heura de metall ens marca el punt culminant de la sortida, 1615 m, també hi trobarem una imatge de la Verge de Montserrat, aquí la panoràmica s'estén als 360°, per al descens desgrimparem amb un xic més de compte que en la pujada i tornem de nou al prat, també anomenat de les Damases, envoltat per bosc i roques calcàries, és un lloc on es respira un ambient de gran tranquil·litat. Està situat al bell mig de la ruta d'avui i és un paratge ideal per fer un mos i descansar tot contemplant la natura que ens envolta, tot i que enguany una mica assedegada per la falta de precipitació.

Continuem fins al prat Gespador i la seva font que vessa les aigües en un tronc, aprofitades com abeurador, aquest és un dels prats que caracteritzen la zona alta del Catllaràs. Al bon temps hi pasturen ramats d'algunes vaques, vestigi dels grans ramats que havien pasturat en aquests prats el segle passat.

Deixem la pista principal a la dreta i continuem pujant en paral·lel fins arribar a un gran roc plantat enmig d'un pla: és el Roc del Catllaràs, una de les clares divisions entre el vessant nord i el sud. Cap a l'est veurem els cims que marquen la carena central, i cap al sud els grans prats del pla de l'Orri.

Després de passar pel coll del Llobató, el camí comença a baixar, seguirem per una pista que retallarem fent drecera arribant a un punt en què el camí gira 90° a la dreta. A partir d'aquí s'acaben les marques grogues i blanques del PR C-52 i comencem a seguir les vermelles i blanques del GR-4, sobre un llit de fulles de faig i algun roure el corriol va baixant costerut. Finalment i sempre en descens aquest camí desemboca en una pista amb un gran pla a la dreta: és el camp de l'Ermità, antigament camps de conreu on encara es veuen les feixes de terra que van ser cultivades i avui en dia ermes.

Després d'una estona de caminar arribarem a la font de Falgars amb taules rodones i bancs de pedra ben condicionats. A l'esquerra marxa el GR-4.2 asfaltat que ens portaria cap a Sant Julià de Cerdanyola, Guardiola de Berguedà, Bagà i Coll de Pal. Seguim en direcció al santuari de Falgars en lleuger ascens, que es veu al davant i que apareix citat des del segle X, tot i que l'edifici actual sigui del segle XVII amb algunes restes romàniques. Hi ha una cova de la troballa on, segons diu la llegenda, es va trobar una figura de la verge. També hi ha instal·lacions per fer barbacoes i sol estar bastant concorregut, sobretot a l'estiu, els caps de setmana de bon temps i en època de bolets.

Des del santuari cal recular fins una de les torres de tensió que hi ha darrere de les barbacoes per reprendre el camí que, des d'aquí, ja baixa cap a la Pobla de Lillet per la cresta de la carena. En aquest tram passarem per tres graus que permeten al camí salvar el desnivell de les parets rocoses. Resulta interessant veure com el camí resol aquests obstacles. Mostra la importància del camí el fet que va ser empedrat en alguns punts per facilitar-ne la conservació i encara es veuen les pedres clavades de costat al terra, en alguns trams d'aquests passos, per on es circulava i es transportava mercaderies amb cavalleries

El corriol baixa pel costat d'uns camps i es veu el bosc a la dreta. Baixant pel camí de la carena, arribarem a una carretera formigonada que ens portarà novament a l'última recta del GR, just després de passar pel costat dret sobre l'heliport. I ja som a la Pobla de Lillet de nou, després de set hores de marxa, uns 18 km i 1600m de desnivell acumulat per una de les rutes més poc concorregudes del Berguedà, una descoberta plena de sorpreses que us encoratgem a resseguir.

Mònica Pedret i Jaume Figuera

Cartografia:

- ◊ Catllaràs-Picancel 1:25000 Editorial Alpina.
- ◊ El Berguedà 1:50.000. Institut Cartogràfic de Catalunya
- ◊ Senyalització:

Marques grogues i blanques des de la Pobla de Lillet fins a sobre el camp de l'Ermità (PRC-52) i marques vermelles i blanques des de sobre el camp de l'Ermità fins a la Pobla de Lillet (GR-4).

DE VALLVIDRERA A SANT CUGAT

La façana modernista de l'estació del funicular de Vallvidrera ens donà el tret de sortida de la primera descoberta de Collserola. Primer tot és asfalt, però de mica en mica ens endinsàrem en un paisatge més muntanyenc, ara bé ressec per l'escassetat de pluja d'aquests mesos.

Una parada per esmorzar i anàrem baixant per la zona de la Font Groga fins

arribar a l'ermita de Sant Medir construïda en el segle XI a prop de l' antic camí romà d'Egara (Terrassa) a Barcino passant pel Castrum Octaviarun (Sant Cugat) que entrava a Barcelona per la vall de Gausac (Sant Medir). L'ermita és de base rectangular amb capella orientada a llevant, campanar de doble espadanya i porta adovellada i de punt rodó. Gràcies a la

Penya Regalèssia de Sant Cugat actualment es manté en bon estat. El soci més jove d' aquesta entitat ens explicà la llegenda de Sant Medir. Un pagès que habitava aquestes terres estava plantant faves quan va veure que s'apropava el bisbe Sever de Barcelona. En aquella època, segle IV, l'emperador Diocecià va decretar una persecució cruenta als cristians i les ordres també arribaren a Barcino.

El bisbe li explicà al nostre pagès perquè fugia de la ciutat i que estava decidit a morir abans de renunciar a la fe cristiana. Li demanà que si els soldats preguntaven per ell, digués la veritat. Un cop se'n va haver anat les faves començaren a créixer de manera miraculosa ja que, segons ens van dir, triquen uns 90 dies aproximadament.

Poc després els perseguidors es trobaren el pagès i Medir els va explicar la veritat.

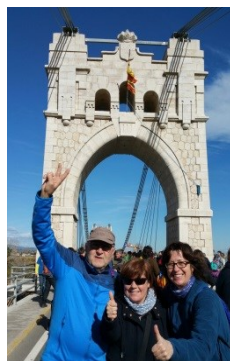
Sever havia passat pel seu hort quan ell semblava faves. Els homes sospitaren que protegia el bisbe i sense miraments, se l'emportaren. .../...

Descobrim Collserola, Pi d'en Xandri

Sortida Urbana,
Hotel Espanya

Ampostà

Ruta del Cister
Santuari del Tallat

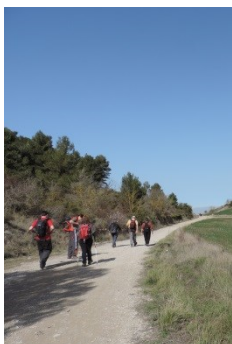
Ruta del Cister
Montblanquet

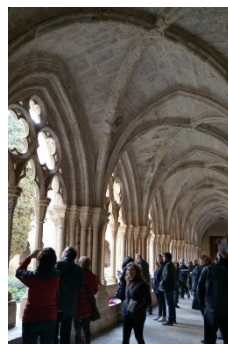
Ruta del Cister
Visita Guiada de Poblet

Ruta del Cister
Serra del Tallat

Ruta del Cister
L'Espluga de Francolí

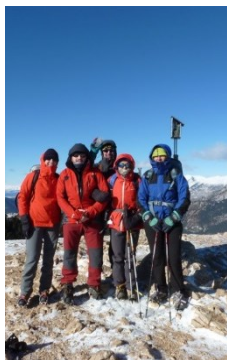

Ruta del Cister
Visita Guiada Vallbona de les Monges

Sortida de Veterans

Castell de Milany

Gallina Pelada

Sortida de Veterans

Sortida de Veterans

Cicle de Raquetes

Pic de Pedrons, Cerdanya Francesa

Cicle de Raquetes

Portella Blanca d'Andorra

Cicle de Raquetes

Coma de Campcardòs

Cicle de Raquetes

Pieraforca, Cerdanya Francesa

Sortida de Veterans

.../...

Quan els tingueren a tots dos, els empresonaren i els martiritzaren fins a la mort. Més tard van esdevenir Sant Sever i Sant Medir. I com és que en aquella època hi havia un bisbe a Barcelona? Les notícies històriques del bisbe són inexistents i l'únic Sever bisbe de Barcelona, ho va ser a començaments del segle VII i sembla que podia haver estat màrtir d'una persecució dels visigots. Tres segles de diferència! Tanmateix a Ravenna al segle IV, sí que hi havia un bisbe anomenat Sever i una mica d'aquí i

una altra d'allà, tenim la llegenda del nostre Sant Sever força present a la ciutat de Barcelona (un carrer, una església, un antic hospital...).

Vam sortir tots de l'ermita amb la nostra fava de la bona sort, regal del sant o de la penya, cadascú que pensi el que vulgui. I quina relació té el nostre sant benefactor amb la festa que es fa cada 3 de març a Gràcia? Una altra història més! Un forner de Sant Cugat malaltís que tenia botiga al carrer major de Gràcia s'encomanà al sant i li prometé que si es curava cada any faria un pelegrinatge fins a l'ermita i que ho difondria per estendre la devoció al sant. La primera vegada, el

fornier anava en una mula, acompanyat de dos músics i llançava faves a la gent que sortia al carrer a veure'l. Amb el temps el fruit del miracle de Sant Sever es va substituir per caramels. I una altra curiositat, la diada sempre s'ha de celebrar en un dia feiner, per tant si cau en diumenge es fa el dia 4 de març. A més a més a la Bordeta també se celebra, però el diumenge següent a la festivitats. Qui no va a la festa és perquè no vol!

Quan vam sortir de l'ermita, el sol (i el nostre guia, l'Enric) ens convidava a seguir el camí fins a Sant Adjutori, una petita església romànica del segle X. L'ermita fou construïda sobre una base preromànica i té planta circular i volta semiesfèrica. D'aquests tipus d'edificacions, se'n conserven poques a la península ibèrica i solien ser capelles funeràries o oratoris si

estaven unides a fortificacions militars. Unes passes més enllà de Sant Adutori, trobem un forn ibèric dels segles I o II a C destinat a la producció de teules i estris de cuina. Actualment està protegit de les inclemències meteorològiques i de les nits de lluna plena amb moltes cerveses.

Tot seguint el camí, trobarem la masia de Can Borrell, ara un restaurant, i més endavant el Pi d'en Xandri. Aquest arbre amb més de 230 anys de vida és el símbol de la lluita en defensa dels espais naturals ferits de mort, concretament la immobiliària Nuñez i Navarro volia construir en aquesta zona la urbanització Torre Negra. En 1997 hi va haver un intent de tallar el pi, ara bé la bretolada d'uns joves, segons les versions oficials, fou aturada i provocà la manifestació més multitudinària que es recorda a Sant Cugat. Els litigis entre la immobiliària i l'Ajuntament encara segueixen vius, ja que el Pla Metropolità del 1976 requalificà la zona com urbanitzable.

Seguirem el camí ara més acompanyats de corredors, ciclistes, famílies amb nens perquè el camí és més ample i també perquè es troba molt a prop de Sant Cugat. Tanmateix els ciclistes no ens abandonaren en tota la ruta, fins i tot als petits corriols que tenen prohibit de trepitjar.

Sant Cugat, final del trajecte que coronarem amb una cervesa acompanyada de dues tapes al bar d'un company d'aficions teatrals de l'Enric. Adéu, Collserola; fins al mes que ve!

Isabel Reina

**Elaborem pa artesà
diàriament
C/ Freser, 90 (Rogent)
Comandes i reserva:
93 4556176
www.fornelias.com**

VETERANS: AVINYÓ - CAMINS DE TRANSHUMÀNCIA

10 de febrer de 2016

Recorregut: Avinyó-Pont Vell-Torre dels Soldats-Camí de Transhumància-Can Oliva-Vilapudua-Santa Eugènia de Relat-Avinyó.

12,6km. Circular. 4 hores.

Són les 7,00 del matí. Com cada dimecres ens trobem a la cantonada del carrer Provença – Independència costat Besòs de Barcelona. Som 5, més tard ens trobarem a Avinyó amb 3 persones més que vénen d'una localitat del Baix Llobregat. Avui farem la caminada els següents: Jesús, Alfonso, Antonio J., Sergi, Miguel Ángel, Ramon, Gabi i Rosa.

Arribem a Avinyó una hora més tard. Ens trobem amb els companys a Ca la Maria, un bon lloc per esmorzar i començar el recorregut amb força.

Iniciem la marxa pels carrers d'Avinyó i ens trobem amb un grup d'obreres que es dirigeixen a la fàbrica "Industrial Morera" i que ens pregunten si anem a la Torre dels Soldats i com la resposta és afirmativa, fan una expressió facial de simpatia i amb un somriure ens desitgen que tot ens vagi bé, els agraïm la seva amabilitat i continuem la nostra caminada. A la Plaça Major hi ha muntades parades que conformen un petit mercat ambulant. Fruïtes, verdures, roba i estris de cuina estan a la venda esperant els possibles compradors. Deixem enrere el petit mercat i baixem fins la carretera principal, la travessem i trobem els indicadors dels Camins de Transhumància que ens indiquen la distància a la Torre dels Soldats. Algú de nosaltres ens convida a mirar enrere i observem una magnífica construcció que ens recorda les torres dels indians. Els colors i formes modernistes queden fixats a les nostres càmeres. No, no es tracta de cap casa d'indians, és la Casa Abadal, construïda l'any 1909 per encàrrec de l'empresari agrícola i advocat Antoni Abadal. L'arquitecte fou Alexandre Soler, deixeble de Domènech i Montaner. Creuem el Pont Vell, construc-

ció gòtica del segle XIV, que respon a la tipologia anomenada *d'esquena d'ase*. El pont ens permet passar a l'altra banda de la riera de Relat.

Iniciem la primera pujada i veiem a la dreta del camí un parell de naus pintades amb colors de camuflatge militar. Ens apropem i ens arriben les inequívokes flaires d'animals estabulats als corrals. Continuem el nostre ascens i a la dreta del camí hi ha un rierol canalitzat que prové d'una bassa artificial que es troba més amunt. La muntanya, a la qual ens dirigim, sobresurt per sobre de les capçades dels arbres. La Torre dels Soldats és una de les poques que encara queda de la desapareguda xarxa de telegrafia òptica de Catalunya construïda durant la Segona Guerra Carlina del segle XIX.

Deixem enrere la bassa abans esmentada i ens endinsem en un bosc d'alzines (*Quercus ilex*) i pins blancs (*Pinus halepensis*). A mesura que avancem ens adonem que a esquerra i a dreta del camí hi ha uns murs d'alçades entre un metre i mig i dos metres aproximadament. Estan construïts amb pedres de forma aplanada situades en horitzontal, hi ha parts del mur que les pedres remunten l'alçada de manera vertical formant esmolats "ganivets". Aproximadament als vint minuts d'haver iniciat el camí del bosc escoltem el so de fons que fa un instrument en colpejar el sòl. Veiem la figura d'un home gran que empunya una aixada, l'impacte de l'eina contra el sòl és el que provoca el so.

Bon dia - el saludem.

Bon dia - ens respon.

Anem bé per arribar a la Torre dels Soldats?

L'heu deixada enrere i a l'esquerra del camí, a uns cinc-cents metres d'aquí. L'heu vista pujant? El que es veu és el més interessant.

Què fa al camí?

Faig feina voluntària per mantenir els antics camins de transhumància. Tinc 75 anys, estic jubilat i vaig ser un dels

fundadors de l'empresa d'Avinyó "Industrial Morera". En aquesta fàbrica treballen moltes dones i el producte més important és el pantaló texà. Al poble també hi ha un escorxadore en el qual treballen uns quants centenars de persones. Tornant al meu treball voluntari, els he de dir que considero molt important el manteniment d'aquests camins perquè formen part del nostre patrimoni cultural . Un home que ara té 94 anys m'ha explicat que fa 70 anys, quan ell en tenia 12, passaven per aquests indrets ramats d'ovelles que podien arribar als 5000 caps, anaven des de Poblet fins al Carlit, a la Cerdanya francesa, a passar l'estiu.

El viatge que feien aquests pastors amb els seus ramats transhumants portava aparellada la neteja de sotabosc pels indrets que passaven. Actualment en alguns pobles, els ajuntaments han contractat pastors que amb petits ramats de cabres i ovelles netegen boscos perquè no hi hagi incendis. Al web de l'Escola de Pastors de Catalunya llegeixo que el dia 22 de febrer començà un nou curs per formar pastors. Hi ha 16 estudiants: 6 dones i 10 homes, amb edats entre els 19 i 35 anys. Tots comparteixen el mateix objectiu: poder viure a pagès amb un projecte de ramaderia ecològica. Penso que m'agradaria trobar de tant en tant a aquests joves. La seva feina de protectors del territori és un valor de primer ordre per al medi ambient.

Ens acomiadem d'en Josep-així es diu aquest amant de la natura - i li agraïm les seves explicacions. Una estona més tard deixem els Camins de Transhumància a la nostra dreta i continuem pel camí que després de mitja hora , ens porta en un espai obert en el qual destaca una masia, consultem el mapa i veiem que és Can Oliva. La tenim a la nostra esquerra . Baixem suaument per una pista de terra, ens anem apropant a una riera que es pot travessar per una petit pont de formigó que continua la pista. Es troba pràcticament arran de terra. Quan iniciem el pas del pont, de sobte , a la riba dreta de la riera un animalet ràpid com una centella passa pel camí a uns cinc metres de nosaltres, creiem que és un esquirol (*Sciurus vulgaris*), però no estem segurs del tot, es perd entre els arbres que voregen les aigües. Ja a la riba per on anava l'esquirol, trobem

a esquerra i a dreta del camí dues esteles de pedra i amb aspecte de fer molts anys que hi són allà que ens informa una d'elles que acabem de travessar un pont particular d'un tal Josep Jordà Canal, l'altra ens diu que estem en una carretera particular de Vilapudua d'Abaix.. Aigües amunt del pont veiem un seguit de construccions rurals que podrien formar part de la petita vila abans esmentada. Més tard al cel, veiem dos aligots comuns (*Buteo buteo*) que volen fent cercles, es desplacen cap el nord, el seu vol és magnífic.

Hem arribat fins una carretera asfaltada, és la que porta fins Avinyó, un indicador ens informa que ens trobem a prop de Santa Eugènia de Relat - "Les Iglèsies". Remuntem un suau pendent i arribem a un indret molt ben cuidat, està format per un conjunt d'edificis amb un parc infantil amb gronxadors, tobogans i altres atraccions per a petits. Taules de pedra amb bancs del mateix material indiquen que el lloc deu ser freqüentat per famílies que gaudeixen de l'aire pur que es respira en aquest indret. Es contempla un paisatge envoltat de muntanyes. Reposem uns quinze minuts, prenem fruits secs, fruites... aigua.

Desfem el camí fet des de la carretera i ens endinsem pel camí circular que ens ha de portar fins el final del nostre recorregut. Una estona més tard entrem a Avinyó, travessem uns quants carrers i arribem fins al mercat del matí. Els venedors estan ja recollint les parades, ens apropem a una de fruites i verdures i dos de nosaltres compren maduixots i patates. Anem a Ca la Maria, dinem molt bé per un preu raonable. Un cop finalitzat el dinar, uns tornem a Barcelona i els altres al Baix Llobregat

Miguel Ángel Casado

Pasta Artesana i Pizzes
en forn de llenya
Local molt acollidor
C/ Rogent, 71
Horari: 13h a 16h i 20h a
00'00h
Comandes i reserva:
93 4360429
www.pizzaque.es

PIZZA
QUÈ?
HORNO A LEÑA
PIZZA & PASTA

ANETO

Un tema que sempre m'ha interessat és la història de les primeres ascensions als cims dels Pirineus, no és que les altres muntanyes del món no m'hi interessin però per mi els Pirineus sempre ha estat la meva muntanya. Cims que tenen noms ancestral, o d'un topònim pròxim a la muntanya o d'altres que han estat batejats amb el nom del primer en pujar-hi. Cims que quan jo l'havia pujat per primera vegada, per mi no tenia interès el saber el significat d'aquells noms. L'havia pujat i prou. Amb els anys m'ha encuriósit conèixer la història de les ascensions dels cims de la Serralada. L'Aneto és se'ns dubte el cim més emblemàtic, pel fet que és el més alt, tot i que en els primers anys de la descoberta pels excursionistes dels Pirineus, creien que el Monte Perdido tenia l'honor de ser considerada com la muntanya més alta de la Serralada, cosa que uns anys després quan es van fer un mesurament més acurat, van veure que no era així. Els pastors i caçadors que rondaven per aquells paratges l'anomenaven Malheta o Malahita ja que no des- triaven els cims, sinó tot els massís per ells era una sola muntan- ya. Quan els primers exploradors, majoritàriament francesos, van començar a interessar-se pels cims, van veure que havia una punta més alta que altres i que segons la procedència de cada excursio- nista l'anomenaven Arethon, Néthou, Anetthou i altres nom, cal afegir que és una zona que conflueixen diversos idiomes, fins que van associar aquella punta que solia estar nevada tot l'any, amb el nom concret del poble d'Aneto(Osca) a tocar Catalunya que, geo- gràficament, és el més proper al cim.

Els primers que van pujar els seus 3404 m, foren Platón de Tchihatcheff, (militar rus) que estiuejava a Bagnères-de-Luchon i que era afeccionat a la meteorologia i Albert de Franqueville, un francès de la Normandia que era un estudiós de la botànica. El fet que fins aleshores ningú havia pujat allà dalt, els dugué a prendre's seriosament aquesta ascensió.

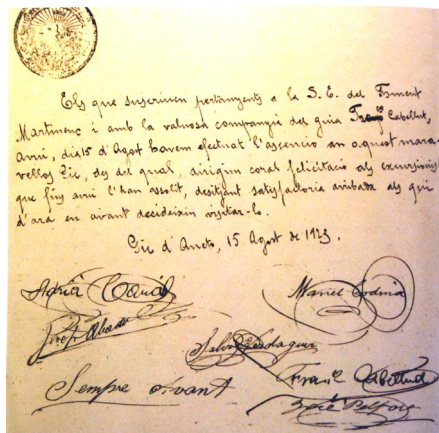
Cal dir que els acompanyaven quatre persones més, els guies Jean Sors (Argarot) i Pierre Sanio i els caçadors d'isards Bernat Arrazu (Ursule) i Pierre Radonnet (Nate). L'ascensió al cim fou el 20 de juliol de 1842, després d'uns dies d'aproximació des de Luchon; creuen el port de Benasque, pugen per la Renclusa i per coll d'Alba salten fins el llac de Cregüenya, coll de Coronas i fan cim pel pas de Mahoma. Cal afegir

que no volien pujar per la galera per evitar perills i per això donen aquesta volta. Amb el pas del temps s'afegirien les primeres ascensions per altres rutes. La primera espanyola, catalana, femenina, hivernal, amb esquís etc. La llista podria ser llarga, però hi ha una dada que com col·lectiu ens pot interessar, que és saber quina va ser la primera de la Secció Excursionista.

La veritat és que l'arxiu de la Secció és molt reduït o nul, fins els anys cinquanta que comença a fluir amb una certa regularitat dades sobre l'activitat de la Secció gràcies a diversos butlletins, tot i això no és fins els anys seixanta que és quan es pot dir que tenim

una informació, any rere any, de tot el que es va fent, però veient que d'abans de la guerra no havia res de res, creia que si en algun lloc podria trobar alguna cosa, era en els llibres d'actes de l'Entitat, Em vaig posar a revisar tots des de 1908, any de la fundació de la Secció, cercant tot allò escrit que parlés sobre nosaltres com a col·lectiu. En un dels llibres de la dècada dels anys 20 hi havia un capítol que parlava d'una ascensió a l'Aneto, però sense cap data ni cap nom. Jo sabia que el Centre Excursionista de Catalunya, conservava en el seu arxiu tots els llibres de registre d'aquest cim entre els anys 1915-

1965. Calia revistar aquesta documentació, ja que si alguna cordada havia pujat en aquells anys, segurament hauria deixat escrita alguna nota en el registre. El company Tomàs Hernández es va oferir per revisar un per un aquests llibres. Quan estava per l'any 1923 va trobar el que cercàvem. Fantàstic!

En l'espai que ocupava mitja plana hi havia escrites unes ratlles ben entenedores, que deien "Els que subscriuen pertanyents a la S E Foment Martinenc i amb la valuosa companyia del Guia Francisco Cabellut, avui dia 15 d'agost hem efectuat l'ascensió en aquest meravellós pic, des del qual, dirigim una cordial felicitació als excursionistes que fins avui l'han assolit, desitjant satisfactoria arribada als qui d'ara endavant decideixin visitar-lo". Signaven: Adrià Canal, Manel Codina, Salvador Verdaguera, i dos persones més els cognoms dels quals no he pogut desxifrar correctament, que són

Josep Abelu? i José Palfor? i finalment el guia Francisco Cabellut. A sota hi ha escrita les paraules "Sempre Avant".

Però aquí no acaben les sorpreses. Tres anys més tard, de nou un soci de la Secció, concretament Josep Freixa, culmina l'ascensió a l'Aneto juntament amb un excursionista d'un altre club. Va ser el 24 d'agost de 1926. En aquesta excursió els acompanyava el guia Antonio Abadias, que tenia la seva base en el refugi de la Renclusa.

Després d'aquesta ascensió van haver de passar molts anys perquè una altra cordada de la Secció coronés el cim. Per lògica cal atribuir-ho a la guerra i a la postguerra, ja que devia ser difícil fer activitat de muntanya als Pirineus, ja que calia tenir un cert poder adquisitiu, que malauradament en aquells anys no estava a l'abast de molts excursionistes. Concretament fins a mitjans dels anys seixanta no consta cap estada al cim més alt de la Serralada i ja en la dècada dels setanta sovintegen les ascensions a l'estiu, però també alguna hivernal amb esquís.

Finalment voldria fer-vos referència als llibres-registre, que en el nostre cas tant bé ens ha anat per conèixer una mica més de la nostra història muntanyenca.

Si voleu saber més sobre aquests llibres, hi ha un interessant article que surt publicat en la revista Vèrtex núm. 260 de maig-juny de 2015. Un escrit de l'Albert i Oscar Masó Gracia que explica la història d'aquests llibres-registre.

Josep Formatger Nin

RECEPTES DE CARMANYOLA

coca de pipes -gira-sol o carbassa-

Aquesta coca a part de ser bastant energètica, és molt fàcil i ràpida de fer. Me la va comentar una altra companya de muntanya la Paquita Castillo i la veritat és que té molt èxit entre els excursionistes que ja l'han tastat. És molt prima i pesa poc.

Ingredients

100 grams de sucre blanc (també pot ser moré)

1 ou sencer (rovell i clara)

100 grams de pipes (crues sense sal)

Preparació

Escalfa el forn a 180°C. Mentre, batem el ou i afegim el sucre i les pipes i ho remenem tot junt. En una safata de forn posem paper de forn i estendrem la massa, el més fina que puguem. Així ens quedarà com una coca de vidre més o menys. La posem al forn i sobre uns 10-15 minuts estarà feta. Dependrà molt del forn que es tingui. I ja esta!!!. . .
. . Quan la proveu, , , ja em direu!!!

Rosalía Ejarque

Bibliografia article Aneto (pàg. 22 a 25)

L'Aneto i els seus homes de Jean Escudier. Editorial Montblanc-CEC 1972

Cent anys d'Excursionisme al Foment Martinenc 1908-2008 - SEFM

Participació al Butlletí

Us convidem a relatar les vostres excursions i sortides en el butlletí a través d'un escrit amb fotografies de les activitats (indicació del lloc fotografiat, i l'autor/a si no són vostres directament); també ens podeu fer arribar qualsevol errada que detecteu en l'edició dels butlletins, així com els vostres comentaris, a la següent adreça: **butlleti@sefm.cat**

**Joguines educatives i
material escolar**

**Montserrat Torres
C/ Rogent, 81
08026- Barcelona**

**ÒPTIQUES
TUTUSAUS**

OPTICS DES DE L'ANY 1910

**Mallorca, 602 Tel. 93 245 94 55
Rogent, 80 Tel. 93 435 12 77
Corsega, 671 Tel. 93 456 22 01**

Especialitats

Paelles, Bacallà, Embotits ibèrics, formatges

Torrades amb pa de coca

Tapes fetes al moment

Menú de dilluns a divendres 10,50 €

Menú dissabte, diumenge i festius 14,90 €

Menús tancats per a grups

Obrim tots els dies:

**Dilluns a divendres de 7:00 a 23:00 Dissabtes, diumenges i
festius de 8:00 a 23:00**

**Cafeteria
Restaurant**

Paisatge, camí del gel de Dolors Martí i Solà. Fotografia guanyadora del premi In memoriam Jordi Hernández de la 19ena Mostra d'Audiovisuals i Fotografia de muntanya de Sant Martí

